

मैत्रावरुणर्वसिष्ठः। वरुणः, (७ पाशविमोचनी)। त्रिष्टुप्।

प्र शुन्ध्युवं वरुणाय प्रेष्ठां मतिं वसिष्ठ मील्लुषे भरस्व।

य ईमर्वाञ्च करते यजत्रं सहस्रामघं वृषणं बृहन्तम्॥ ७.०८८.०१

यः। यजत्रम्- पूज्यम्। सहस्रमघम्- अनन्तधनम्। वृषणम्- वर्षकम्। बृहन्तम्- महान्तम्। ईम्-
एनं सूर्यम्। अर्वाञ्चम्- अस्मदभिमुखम्। करते- करोति। तस्मै। वरुणाय- ऋताधिदेवताय।
वसिष्ठ- हे चित्तवृत्तिस्तम्भकर उपासक। मील्लुषे- वर्षकाय। प्रेष्ठाम्- प्रियतमाम्। शुन्ध्युवम्-
शुद्धाम्। मतिम्। प्र- प्रकर्षेण। भरस्व- धारय॥१॥

अधा न्वस्य संदृशं जगन्वानग्नेरनीकं वरुणस्य मंसि।

स्वर्श्यदश्मन्नाधिपा उ अन्धोऽभि मा वपुर्दृशये निनीयात्॥ ७.०८८.०२

अध- अधुना। अस्य- एतस्य। संदृशम्- सन्दर्शनम्। जगन्वान्- गतवान्। वरुणस्य।
अग्नेरनीकम्- ज्वालासङ्घम्। मंसि- स्तवानि। स्वः- स्वर्गीयस्य। अश्मन्- अभिषवफलकस्थस्य।
अन्धः- सोमस्य रसस्य। अधिपाः- पाता। मा- मदर्थम्। वपुः- भवद्देहम्। दृशये- दर्शनाय।
निनीयात्- प्रापयेत्॥२॥

आ यद्रुहाव वरुणश्च नावं प्र यत्समुद्रमीरयाव मध्यम्।

अधि यदपां स्तुभिश्चराव प्र प्रेक्ष ईक्षयावहै शुभे कम्॥ ७.०८८.०३

वरुणश्च। अहञ्च। यत्- यदा। नावम्- प्लवम्। आ रुहाव- आरूढौ भवाव। समुद्रं मध्यम्-
अर्णवमध्ये। प्र ईरयाव- प्लवं प्रेरयाव। अपाम्- उदकानाम्। अधि- उपरि। स्तुभिः-
गन्त्रीभिर्नौभिः। चराव। तदा। शुभे- शोभनाय। प्रेक्षे- नौकारूपदोलायाम्। ईक्षयावहै-
प्रविचलन्तौ भवेव॥३॥

वसिष्ठं ह वरुणो नाव्याधादृषिं चकार स्वपा महोभिः।

स्तोतारं विप्रः सुदिनत्वे अह्नां यान्नु द्यावस्ततनन्यादुषासः ॥ ७.०८८.०४

स्तोतारम्। वसिष्ठम्- उपासकम्। स्वपाः- शोभनकर्मा। विप्रः- मेधावी। वरुणः। महोभिः- स्वमहाशक्तिभिः। ऋषिम्- सूक्ष्मदर्शिनम्। चकार- अकरोत्। अह्नां सुदिनत्वे- शोभनदिने। नावि- प्लवे। अघात्- स्थापितवान्। जीवोदकतरणशक्तियुक्तगतिप्रतीकभूता नौका। द्यावः- दिवसानि। उषासः। ततनन्- विस्तारयन्। यात्- यातः ॥४॥

क्व॑ त्यानि नौ सख्या बभूवुः सचावहे यदवृकं पुरा चित्।

बृहन्तं मानं वरुण स्वधावः सहस्रद्वारं जगमा गृहं ते ॥ ७.०८८.०५

त्यानि- तानि। नौ- आवयोः। सख्या- सख्यानि। क्व- कुत्र। बभूवुः- अभवन्। यत्। अवृकम्- अकूरम्। पुरा अभवत्। तत्सख्यम्। सचावहे- सेवावहे। स्वधावः- आत्मवन्। वरुण- ऋताधिदैवत। बृहन्तम्- महान्तम्। मानम्- मान्यम्। सहस्रद्वारम्- अनन्तद्वारयुक्तम्। ते- तव। गृहम्। जगम- गच्छानि ॥५॥

य आपिर्नित्यो वरुण प्रियः सन्त्वामागांसि कृणवत्सखा ते।

मा त एनस्वन्तो यक्षिन्भुजेम यन्धिष्मा विप्रः स्तुवते वरूथम् ॥ ७.०८८.०६

यः। आपिः- बन्धुः। नित्यः। प्रियः। सन्। वरुण। त्वाम्- तव। आगांसि- अपराधान्। कृणवत्- कृतवान्। सः। ते- तव। सखा। स्वभावतस्त्वदाश्रित उपाधिना त्वदपराधीति भावः। यक्षिन्- पूज्य। ते- त्वदीया वयम्। एनस्वन्तः- पापिनः। मा। भुजेम- पापं भुज्महि। विप्रः- मेधावी त्वम्। स्तुवते- स्तोत्रे। वरूथम्- श्रेष्ठं शरणम्। यन्धि- यच्छ ॥६॥

ध्रुवासु त्वासु क्षितिषु क्षियन्तो व्यश्मत्पाशं वरुणो मुमोचत्।

अवो वन्वाना अदितेरुपस्थाद्यूयं पात स्वस्तिभिः सदा नः ॥ ७.०८८.०७

ध्रुवासु- स्थिरासु । आसु । क्षितिषु- भूमिकासु । क्षियन्तः- निवसन्तः । वयं स्तुमः । अस्मत्-
अस्मत्तः । पाशम् । वरुणः । मुमोचत्- मोचयेत् । अदितेः- अखण्डप्रकृत्याः पृथिव्याः । उपस्थात्-
उपस्थानात् । अवः- रक्षाम् । वन्वानाः- सम्भजमानाः । यूयं पात स्वस्तिभिः सदा नः ॥७॥

Dr. Rangraji